

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 11. hod.
Expedice se nachází na ostrově Kampa 508—III.

Předplatní podmínky:
Pro Prahu: čtvrtletně 90 kr., půlletně 1 zl. 80 kr., celoročně 3 zl. 60 kr.
(Předplacení pro Prahu přijímá též Národní knihkupectví **Em. Petříka**.)

DALIBOR.

S poštou v říši rakouské: čtvrtletně 1 zl., půlletně 2 zl., celoročně 4 zl.

V státech německých: čtvrtletně 25 stř. gr., půlletně 1 tol. 20 stř. gr., celoročně 3 tol. 10 stř. gr.

Pro Rusko: čtvrtletně 1 rubl, půlletně 2 rubly, celoročně 4 rubly.

Časopis pro hudbu a umění vůbec.

Slovanská hudba a spev slovenský.

Spev slovenský! Kolké poklady poesie a hudby ukrýva toto jediné slovo! Slovák rozpriava v bájach svojich voždy o popolváriku, ktorý zavše vyslobodit ide dospejších bratov a odkliať tušený a celou dušou zatúžený predmet.

Mne sa všetko zdá, že aspon svojim spevom skutočne je on zaznaný popolvárik brati svojej, ostatného Slovanstva. Tej skutočne charakteristično slovansko-národnej hudby nevyvinul žiadon slovanský kmen, sám ani nemohol; ani Rus, ani Poliak, ani Juhoslovan, no ani len Čech, tento — uznajte len — ešte dosiaľ medzi Slovani najhladkejší kosmopolit v hudbe. Každá vetev Slovanstva utvára úsilne národnú hudbu, i darí sa všade viac menej. Avšak takáto čiste kmenová hudba zostáva prídómou, prísobnou či individuálnou, než by vládala vydržať protivu tak gigantických zjavov, jakými sú hudba romanská i germanská. Tamtá púvabnosťou melodie okuzluje smyselnosť, táto umeleckosťou vnútorného ústroju zaníma um, a to je všeobecne uznanou charakteristikou i tej i tejto, jako i rázom samých tých veľkmenov. Že duch ľudský jako vo všetkom tak i tu dychtíve čaká dosiaľ vo žiadnych sférach pravdy ani krásy nedosiaženého zacementa, toho si je každý povedomý. My Slovania zvlášte cítime a vidíme onu bolestnú rozervanosť, ktorú nutne doviedol v človečenstve urputný vývin obojeho smeru, a cítime sa byť povolanými: hojiť, pojiť a celiť, — v človečenstve vyvinúť *človeka a ľudskosť*. Keď i zo Slovanov podajedni vrhli se zcela za jedným alebo druhým smerom, to je len dočasne, súc prirodzeným priechodom z oboch do završujúceho tretieho, všeslovanského, svetového. Tak zostanú tie prívesky romanstva a germanstva i v hudbe slovanskej jako nejaký kosmopolitický náter, nímž zachová ráz evropský, svetový, sama ale vyvinie sa na spoločných základoch národnej domácej hudby slovanských kmenov jako hudba charakterističná tretieho ľudského veľkmenu, ktorá protivu romanskej a germanskej nie len že vydrží, ale nechá pod sebou.

Neznám náhlady českých umelcov o tomto predmete; dosiaľ nebolo mi dopriano obcovat s nimi. Ale že nemôžu mať v samom národe takého rukojemstva za hudebnú úlohu všeslovanstva a jej prevedenie, jaké poskytuje slovenský spev, o tom som úplne presvedčený. Už polohou svojou dalo sa Česko západným vzdelaním objať, v mnohom ohlade zcela presiaknuť, a nehovorím vo smýšľaní, lež vo svojich poetických a umeleckých výtvoroch nie asnaď odnárodniť, avšak preca vzdialiť od rýdzých žíl a prúdov Slovanstva. Nie tak

Slovensko. Tu mnoho zostalo asnaď zcela tak v duši a v cite, jako to bolo v dobe veľkomoravskej. A nájmä ten spev, tento najvrúcnejší výraz duše a citu, veď Vám u ľudu mestám a civilizácii vzdialeného podržal čistý ráz staroslovanský, jakým prenikal istotne už za časov Cyrillo-Methodovej bohoslužby srdcia našich otcov. Toto hľa učiniť môže Slovensko tým odklínajúcim popolvárikom aspon západného Slovanstva, jestli nájde samo v sebe síl, alebo aspon privábi k pokladom svojim drahú dospejšiu, mocnejšiu brať.

Má-li Slovanstvo skutočne i v hudbe ono zacementujúce a završujúce povolanie, no nemôže stáť v odpore s prvými zárodky hudby vôbec. V plnosti dokonáleho rozvinu zjavia sa zárodky oslávené, ojasnené. Zajiste nemôže cudzí živel byť spojivom v duševnej ríši, lež jedine ktorý má spoločný pôvod s tými, čo rozišly sa na ceste vývinu a ním spolu svedené byť majú. Avšak ani púho súrodý živel toho nedoviedie; nutno aby jeho súrodosť napomáhaly *vernejší obraz, vyrytejši ráz a rozsiahlejší vývin* prvotného pôvodu; lebo len toto troje označí ho vynikajúcou vlastnosťou, ktorá sama neodolateľne vábi k sebe sťa ožiarujúcem, obživujúcemu stredisku rozídené súrody.

Hudebná sústava, jako sa nám v dnešnom romansko-germanskom vzdelaní predstavuje, je dcérou systému chorálneho, ktorý strojily prvé stáletia kresťanskej a pápež sv. Gregor Veľký konečne ustálenou teoriou završil. Jako známe z dejopisu hudebného umenia pojemy a samoprvé zásady hudebné už v istú sústavu uvedené prevzalo kresťanstvo od Grékov, týchto Slovanov staropohanského sveta. Vplyv židovstva a inopohanských hudebných pojemov netýkal sa samej sústavy, tak že skutočne grécky systém našiel svoje vlastné, neskôr pravda samostatné umelecké rozvinutie v kresťanstve, ktoré i jednotlivé názvy premenilo. — A preca moderný systém tak ďaleko vzdialil sa od svojho pôvodu, že výjmä sedem diatonických stupňov, a i tých len v jednom jedinom stupničnom slede *C—C* zhola nič s ním spoločného nezachoval. Sústava grécko-cirkevná je zcela zvláštnou, samostatnou hudebnou ríšou, ktorej moderná hudba nepodobá sa v ničom. No jako dial sa tu hudebný vývin?

Tvrdiť nemožno, žeby moderná sústava bludným behom bola došla svojho vývinu. Ačkoľvek skutočne v mnohom ohlade ukazuje neprírodzený formalizmus, ktorý bezpochyby z nejedného nadaného skladateľa učinil púheho copistu, preca i historické i vnútorné dôvody presvedčujú o prirodzenom samorastlom vývine modernej sústavy. Stáva sa to vo všetkých oboroch pravdy a krásy, že dostavujú sa najprv badaniu

a tušení zcelá protivné resultáty, ktoré ihneď započnú obehy nového vývinu a v ňom sa konečne vysilia. Medzitým ale zrno veci pomali rastie, čo mu prospeje, prijíma i od sebe protivných zrastov, nabýva síl, až konečne samo to ustanie tamtých roztvorí mu voľný vstup na úslnie úplného rozvinu. Moderná hudba vyšla z gréckej sústavy a utvorila si prirodzene sice, avšak zcelá netušený princíp, zcelá neočakávanú formu pre svoje útvary. Na novom základe vznikly oba ohromné zjavy hudby romansko-germanskej, a zdá že i vysilily sa už. Oba predstavujú dve rozdielne stránky ľudskej bytnosti, ktoré v každom ohlade u oboch evropských veľkmenov presiahly už medze potrebného rozvinutia, a teraz toto ešte rafineriou stupňujú, alebo vidiac presilenie, čerpaním zdravej krvi zo žíl nezkaženého ľudu obnovujú. Čo že je lepším dôkazom toho v obore umenia, než usilovné studium národného života, sbieranie a rozberanie národnej poesie, národných hier a spevov? A toto je ešte jedinou vďačnou úlohou romanstva i germanstva, udržať sa totiž na výšine rozvinu svojho živou reflexiou a všemožnou regeneráciou.

Zajiste v pomere ku týmto dvom zrastom zostalo v duševnom ohlade Slovanstvo oným zrnom, čo pomali sa klulo, od oboch bez ostíchania potrebnej potravy vpíjalo, a teraz keď tamtým nedochodí ďalších síl, vystupovať započína na úslnie pravdy a krásy. Či stanú sa Slovania i v hudbe oným tretím živlom, ktorý doplní, sjednotí, zacelí evropské vzdelanie, a jako to prevedú, závisí od slovanskej budúcnosti, nájmä však od spôsobu, jakým prejde úloha táto už v mnohých oboroch zkumania vyslovená do živeho upovedomenia. Medzitým prevedenie a spôsob týka sa budúceho pokolenia; nám nutno najprv kliesniť cestu, aby slialy sa prúdy slovanskej hudby zo všetkých kmenov do jedného riečišťa a zjavil sa pravý punkt i prísne theoretického i vôbec filozofického rozhladu pre slovanských umelcov.

Slovanstvo si stvorí vlastnú slovanskú hudbu. Pripojiť sa k hudbe talianskej alebo nemeckej nemá už teraz u Slovanov ani príčiny, ani významu, no tým menej osohu. Pripojenie bolo potrebné k rozšíreniu umenia po vlastiach slovanských, a nakoľko ešte jestvuje, slúž jedine tomuto účelu. Národné povedomie však už na tolko preniklo všetky vrstvy a vetve verejného i duševného života, že nemožno sa priečiť jeho vernému vysloveniu vo verejnosti i v umení. Celý svet napnute očakáva verné vyslovenie slovanskej myšlienky. Kto jedine priučí nás vernému výrazu?

Je to sám ľud! Čo on tušil, o čom sa mu v povestach jeho snívalo, čo on v hrách svojich predobrazoval, čo on bájl, spieval a húdol, — v tom všetkom jedine leží dosiaľ ešte jako v tajnej knihe zavrená slovanská myšlienka. Je v tom všelijaká miešanina. Predbežne nastáva prevážna úloha, vybrať z toho všetko, čo opravdive je slovanským. Všetky hudebné a spevácke spolky po celom Slovanstve maly by sa najprv kroz vynikajúce hlavy usrozumieť a zaviazať o úplné vydanie čiste a charakteristične národných spevov. Kritický rozbor takýchto čo najrozsiahlejších a najvernejších vydaní vyznačil by potom tie spevy, ktoré najdokonalejšie vyjadrujú smýšľanie, letoru a cit svojich kmenov. Z týchto konečne kritikou vyznačených učinilo by sa vydanie spoločné, všeslovanské, z ktorého by nový prísny rozbor podal Slovanom tie

vnútorné spojivá, známky a spôsoby, jejichž rozvin stvoril by hudbu slovanskú, od romanskej i od germanskej podstatne rozdielnu.

(Dokončení.)

Michal Ivanovič Glinka.

(Pokračování.)

Poslední skladbou Glinkovou v Itálii bylo *trio pro piano, klarinet a fagot*, napsané v nejtrapnějším stadiu jeho nemoci. Trudnomyslnost, v jakou ho byla pohřžila ustavičná muka tělesná, obráží se tak silně v této skladbě, že přítel jeho Cantu, doprovázev ho na fagot, zvolal po skončení finale v úžasu: „Ma questo è disperazione!“ (Toť zoufalost!) Však neobyčejné toto podráždění nervové jeho soustavy vyvodilo i blahodárneho účinku: jeho nejistý a sípavý hlas proměnil se pojednou v silný, jasný, vysoký tenor, kterýmž okouzloval na to po patnácte let posluchače.

Na konci pobytu svého v Itálii poznal, jak se zdá, Glinka poprvé své síly a pravé pole svého talentu. „Všechny kusy,“ praví, „které jsem byl napsal v tom čase pro obyvatele Milána, přesvědčily mne jen o tom, že jsem nešel svou vlastní cestou, a že nemohu býti Italianem. Touha po otčině přivedla mne poznenáhla na myšlénku, psáti rusky... S tíží vpravoval jsem se v italské *sentimento brillante*, jak nazývají pocit blahosti, který jest následkem šťastné letory, pod vlivem blahočinného jižního slunce. My, obyvatelé severu, cítíme jinak; dojmy se nás buď ani nedotýkají, buď zapadají hluboko v duši naši; u nás buď nemírná radost, neb hořké slzy.“

V červenci r. 1834 opustil Glinka Itálii. Na cestě se pozastavil ve Vídni, kde slyšel orchestry Straussovy a Lanerovy, odtud pak odejel do Berlína. Zde se učil *pět měsíců theorii hudby* u profesora Dehna, slovutného tehdež v Evropě theoretika a bibliotekáře hudebního oddělení berlínské královské knihovny. Glinka, chvále velmi methodu jeho, praví, že je mu největšími díky zavázán mezi všemi svými maistry; Dehn uvedl v pořádek netoliko theoretické jeho vědomosti, nýbrž i idey o umění vůbec. V Berlíně složil Glinka *dvě romance*: „*Doubrava šumí*“ na slova Žukovského, a „*Nemluv, že láska zahyne*“ na slova Delviga; pak *variaci pro piano* na „*Slavíka*“ Alabjeva. *Myšlénka o národní hudbě* nabývala v něm větší jasnosti; napsal v ten čas „*Jak máš ubili*“ (později píseň sirotka v „*Životě za cáře*“). Uprostřed všech těchto zaměstnání zastihla ho zpráva o smrti otce, a přiměla jej k návratu do vlasti (v dubnu r. 1835). Pozdržev se do července na vsi, odejel pak do Moskvy návštěvou k příteli svému M—. Zde složil hudbu na slova Pavlova „*Ach! nenazývej ji nebeskou*“ hrával i zpíval tu ve vznešených společnostech své skladby, obklopen davem nadšených ctitelů. Glinka měl pevný úmysl, vrátiti se do Berlína, kam ho vábily dvě krásné oči, a s úmyslem tím přijel do Petrohradu; ale zde dřívější láska ochladla a její místo zaujala nová, mnohem vroucnější. Prodléval s odjezdem; nastoupila zima a — on ostal v Petrohradě. Zajisté ve svůj prospěch: jemu bylo nutno ruské okolí a ruské obecenstvo; musel míti okolo sebe kruh přátel, příbuzných mu vychováním, vkusem, snahami. Zbaven takového kruhu svěsil křídla a přestal praco-

vat . . . Glinka sám píše: „Kdybych se byl vrátil do Berlína, byl bych neodvratně zahynul.“

V tom čase napsal dvě romance: „*Inezilja*“ (slova Puškina) a „*Jedva poznal jsem tebe*“, ve kterých obou se jeví všecken zápal a rozsah, nabytý jeho talentem. Seznámil se tenkrát též s nadaným skladatelem *Dargomyžským*.

Tenkráté jím také mocně zavládla myšlénka, utvořiti ruskou národní operu. Když se s myšlénkou tou svěřil Žukovskému, schválil ji tento vřelým souhlasem a podal mu hned látku: Ivana Susanina. Chtěl mu sám napsati libretto a na zkoušku složil pověstné verše: „*Ach ne mně bédnému, větru bujnému*“ (z tria se sborem v epilogu). Jiné práce však mu toho nedovolovaly, a proto doporučil Glinkovi k tomu dílu barona Rosena, obratného spisovatele. Ale fantasie skladatelova předstihla pilného librettistu: plán celé opery, myšlénka postavití proti ruské hudbě polskou, mnohé motivy ano i podrobnosti zpracování — vše rázem zrodilo se v hlavě jeho jakoby udeřením kouzelného prutu. Rosenovi nezbývalo často, než podkládati slova pod hotové již nápěvy; avšak „on byl v tom chlapík,“ praví Glinka, „Žukovský i druzí říkali žertem, že má Rosen po kapsách rozděny již napřed vypracované verše, a že mohu toliko oznámit, kolik veršů potřebuju a jakého druhu, to jest rozměru, a již vynímá Rosen tolik od každého druhu, kolik zapotřebí, každou sortu ze zvláštní kapsy . . .“ V březnu a dubnu r. 1835 zhotovil tak Rosen tekst 1. a 2. jednání.

26. dubna téhož roku oženil se Glinka a vyplnění tohoto dávného přání mělo nejblahodárnější vliv na jeho činnost. Píšeť o tom své matce: „Nyní mé srdce znovu oživilo, cítím, mohu se modlit, radovat se, plakat, *hudba má slaví vzkříšení . . .*“

V polovici května odejel Glinka ve své rodiště. Na cestě kdesi za Novgorodem, v kočáře, složil pojednou sbor: „*Rozehrála se, rozesmála se ta jarní voda po luzích.*“

(Pokračování.)

Dr. A. W. Ambros

o vývinu hudebního dramatu (opery)

od povstání jeho okolo r. 1600 až na nejnovější reformu Richardem Wagnerem.

(Pokračování a dokončení.)

Na tomto základě, jež Rinuccini a Peri položili, vyvinula se — jak jsme již podotknuli — celá naše nynější hudba; „narodila se na jevišti“, a tento svůj světský — nechceme-li říci světácký — původ nezapírá ani tenkráté, když se co moderní „*musica sacra*“ opět do kostela vrací. Perioda vývinu opery požaduje tudíž pro svou důležitost zvláštní péči a bedlivost a Dr. Ambros počínal si proto docela pragmaticky u vylíčení jejím. Poukazoval především k tomu, jak všechny důležitější momenty (formy čistě hudební, instrumentaci, osnovu textu, theatrální efekty atd.) stopovati lze od nejskromnějších zárodků a počátků, již v nejprvnějších dobách povstání opery se jevících, celým dalším nepřetržitým vývinem, až konečně před námi stojí opera, jak ji za našich dob slyšíme a vidáme. Postup ten není ovšem tak příliš hladký a pravidelný; neboť vedle dobrých vyvinují se též zlé stránky opery neméně bohatě a bujně, činíce takto čas

po čase vždy radikální reformaci nutnou. Tak to bylo za dob Gluckových, tak to bylo a jest i nyní, kde R. Wagner působí, a aby se úplně porozumělo reformačním snahám těchto mužů, kladl Dr. Ambros vším právem též na historický vývin všech vad a zpozdilostí v opeře velkou váhu.

Než vraťme se opět k oné zajímavé produkci. Mladší současník Peri-ho, *Claudio Monteverde* zastoupen byl dvěma čísly programu. *Žalozpěv opuštěné Ariadny* z opery téhož jména, která se r. 1608 na oslavení sňatku Františka Gonzagy, vévody Mantuanského, s Markétou Savoyskou v Mantově provozovala, byl původně spojen se sborem, jehožto text, nikoliv ale nápěv se zachoval; proto podložena původním slovům sboru hudba z jiné současné skladby téhož mistra. Zde nabývá onen volný „*stylo rappresentivo*“ již poněkud pevnějších rysů, aniž by však melodií v našem smyslu zván býti mohl. Velezajímavá byla ale druhá skladba *Claudia Monteverde*, již jsme uslyšeli: *tanec a sbor z baletní opery „il ballo delle ingrate“*, při jejíž provozování r. 1608 se i nejvznešenější dámy Mantuanské účastnily — v baletu. Skladba tato naznačuje již velmi charakteristicky lokální ráz podsvětí, jak rytmem, tak především interessantní harmonisací, neboť ve sboru tom objevuje se *poprvé zmenšený septimový akord*, Monteverdem vynalezený. Taneční hudba sama jest plna děsné živosti a může považována býti za vzdálené předobrazení podobných situac u Glucka.

Číslo 4., 5. a 6. předvedla nám nového mistra: *Francesco Galetti Bruni*, zván *Cavalli* (1610—1674) byl první, jenž skládal melodie a recitativy již v moderním duchu; též forma arie počíná se u něho již krystalisovati. První z těchto tří skladeb, úvodní scéna — *duetto Phryny a Praxitela* — z opery „*Alcibiade*“, r. 1667 v Benátkách provedené, zajímá především tím, že zde nalzáme první počátek ouvertury v krátké, samostatné předejře, a pak rozmarným líčením povahy Phryny, nejdříve vesele, ba rozpustile laškující, ku konci však dosti jemnocitnými myšlénkami proniknuté. Mimochodem zmiňujeme se o komických anachronismech v textu: Praxiteles a Phryne mluví již o — Americe a o — zlatých damských hodinkách. *Dvojzpěv z opery „Elena rapita di Paride“* (1659) připravuje již konvencionální formu všech italských duett a první scéna *zpěvohry „Artemisia“* (1656) přináší nám v recitativu arii připravujícím velkolepou patheticou skladbu již docela ve slohu Gluckově psanou.

Tak bylo vše přichystáno: melodie a recitativ byly vyvinuty, technika jak zpěvní, tak instrumentální dosti dokonalá, hudba dovedla již býti i významnou a výraznou, — tu vyskytnul se muž, jenž to, co rozliční předchůdcové dokázali, v jedno spojil a zároveň i jakousi pevnou typickou formu operní ustálil, a tento muž byl Neapolitan *Alessandro Scarlatti* (1649—1725), jeden z nejgenialnějších a nejplodnějších skládatelů všech časů, rovněž tak znamenitý v hudbě operní, jako v hudbě církevní. Scarlatti ustálil hlavně typickou formu arie: první věta, druhá věta, první věta da capo; zdokonalil a obohatil doprovázení zpěvů, které dosaváde namnoze bylo ještě velmi primitivní; neboť v operách Peri-ho použito pro orchestr skoro jen cifrovaného (generálního) basu, provedení podrobné přenecháno libosti jednotlivých hráčů; Monteverde počínal vedení průvodních hlasů již více méně naznačovati, Cavalli v tom pokračoval a nechal již zde onde samo-

statné melodické motivy orchestru zasahovati do zpěvu, ale teprve Scarlatti psal úplně, kontrapunkticky do podrobná propracované partitury. Též instrumentaci valně zlepšil; on vyhostil mnohý zastaralý nástroj (k. p. theorby, loutny a j.), zjednodušil tím orchestr a učinil z něho organický celek. Tak jest Scarlatti tvůrcem a zároveň nejvýtečnějším reprezentantem tak zvané „předgluckovské“ opery vlašské. Zastoupen byl v programu krásnou altovou *arií z opery „Carolo Magno“* (1713) s dvěma obligátními celly.

Poslední číslo produkce bylo opět velmi zajímavé: *sbor furií z „Ifigenie“ od Tommasa Traetty*, ponejprv r. 1760 ve Vídni provedené. Porovnávání se sbory furií a Glucka jest zde velmi přirozené a zavdalo již mnoho látky hudebním spisovatelům; avšak při vši výtečnosti Tratteovy skladby zdá se nám předce jen Gluck vítězem, což i Dr. Ambros naproti jiným theoretikům dotvrdil. —

Solové zpěvy provedly žákyně konservatoře slečny *L. Rubinová, G. Voigtová, Fr. Popelová a M. Spottová* a pan *Lukes*, orchestrální část chovanci konservatoře a doprovázení na pianě (jímž k. p. theorby a loutny se nahradily) p. prof. *Vogl*, — vesměs velmi precisně a zdařile, a sice řízením ředitele konservatoře, p. *Krejčího*. O. H.

Úvahy.

Srbské pesme za glasovír, stavio (Srbské písně pro piano upravil) V. Jos. Hlaváč.

Srbské národní pesme na glasovír, stavio V. J. Hlaváč (pro 4 ruce).

(Pokračování.)

Nebudeme dál theoreticky dokazovati, zdaliž vypadá naše harmonisace vkusněji; ponecháváme to též úsudku paně skladatelově, upozorňujeme ale přec na jeho 7. takt, který se nedá teorií omluviti. A ač dobře víme, že je klavír jediným hudebním nástrojem, který dovoluje vzhledem k disonancím a jich chodu čili rozvedení velikých svobod, dlužno přec upozorniti pana skladatele na takovou nekorrektnost.

Dissonance mohou dle okolností zůstat stát na svém místě, jít aneb zaskočit sobě buď na horu neb dolů na nějakou krátkou dobu; ale vždy musejí přijíti opět na své vykázané místo, což se zde nestalo. Kdyby byl skladatel dal nastoupiti na třetí čtvrti současně ostatní hlasy s melodií, byl by dosáhl toho, po čem toužil, totiž malého septimového akkordu, a byl by se vyhnul v melodii noně, kterou nepravidelně rozvedl. Ale skladatel dal se k vůli většímu pohybu doprovázejících hlasů svésti. Přihlížejíce ku variantám samým, musíme doznati, že skladatel doprovodil thému v každé jednotlivé variantě vkusně a rozmanitě uspořádav vše tak uměle, že bychom nic více namítati nemohli, kdyby nebyl připojil mezi druhou a třetí variantou, jak se nám zdá, zbytečnou z druhého dílu písně sestávající, do Asmoll přenešenou mezibru. Že jsme nenalezli mezi ostatními variantami žádné mezihry, vysvětlovali jsme si pouze tím, že je už šestnáctitaktová théma dosti dlouhá a tak určitě zakončena, že nevyžaduje žádného přídavku. Jelikož ale užil skladatel mezihry uprostřed variant (totiž mezi druhou a třetí), nemůžeme si jinak vykládati, než jen že se obával monotonie ve čtyřech po sobě následujících variantách; čehož zapotřebí neměl, protože je každá jeho pozdější varianta vkusněji zpracována a tedy posluchače vždy víc a víc napínajíc, ani unaviti nemůže. Touto mezibrou ale ruší se tok skladby a napnutost posluchače, což by se nebylo tím více stalo, poněvadž skladatel ukončil skladbu poslední variantou a její dohrou velmi pomposně, a tedy zapotřebí neměl takových prostředků k zvýšení krásy své skladby. Z celé komposice této vysvítá, že pan Hlaváč je už rutinovaný

skladatel a že mu nebylo třeba, dopouštěti se ani těchto malých nedopatření, kdyby byl věc samu hlouběji proskoumal. Variace tyto, plyně přednášené, neminou se nikdy skvělého výsledku a vyžadují v technice již velmi zblhlého pianisty.

(Pokračování.)

Dopisy.

Z Rotterdamu. (Opera. — L. Saar. — Češi v orchestru divadelním.)

Přibyv dne 29. srpna 1861 do Rotterdamu, shledal jsem, že 12 Čechů ve zdejším operním orchestru spoluúčinkuje. V čele orchestru stál náš vysoce ctěný a nezapomenutelný kapelník F. Škroup, jenž všemožně se snažil, aby vykořenil všechen šlendrián, jenž se byl tu umístil. Když se náš mistr F. Škroup dne 7. února 1862 na věčnost odebral, přišel sem na jeho místo Herman Levi, žák W. Lachnera a od něho sem doporučený, který zde 2 roky setrval. Po něm sem přišel náš krajan Louis Saar, žák A. Dreyschocka, jenž až po tu chvíli zde působí. Skončením sésony 1. května 1868 odstoupilo naše divadelní komité (mezi ním též velmi zasloužilý advokát J. Burger co přednosta). Příčinou toho byly věčné divadelní pletichy. Sedm plných let snášel trpělivě Burger, jenž je už dráhně při letech, ve své advokátní kanceláři všechny nepřijemnosti, jsa denně několikráte v pracích svých vytrhován; avšak předešlého roku opustila ho trpělivost. Následkem toho učiněn byl návrh, aby zvolen byl řádný ředitel divadelní, a tak, jak vám již známo, obdržel L. Saar bez velkých obtíží ředitelství a vedení divadla. Pan L. Saar má to své vlídnosti co děkovati, že obdržel tuto věc hned na tři leta; ostatně podporují ho zde vřele jeho příznivci, mezi nimiž již jmenovaný p. Burger první místo zaujímá. Pan ředitel Saar engažoval za režiséra pana Svobodu, maje za to, že v něm najde dobrou podporu, avšak sklamal se, neboť p. Svoboda jest jak při zkouškách tak i při provozování opery až příliš pohodlný. Pan Saar přivezl sebou z Rakouska největší část personalu (solistů), s kterými zde tak dalece až na Aneg-a (tenoristu) dobře pochodil. Tento hrdinský tenor, malé suché postavy, pozbyl v čtvrtém měsíci svého zde pobytu již svého hlasu a vystoupil zde naposled v „Hugenottech“ dne 13. ledna co Raoul. (Valentinu zpívala naše krajanka paní Kainz-Prause-ova od dvorního divadla z Drážďan co host). Nyní zde zpívá pohostinsku za něho p. Grimminger. Zlatá perioda hlasu Grimmingrova je ovšem ta tam; avšak proto pro vše požívá zde tento umělec mnoho, mnoho přízně, tak že Saar doufá s ním tuto sésonu dodržet. Sbor zde byl vždy a jest posud pravou ozdobou opery, tak že pospolné kusy si zde poslechnout, jest pravou hudební pochoutkou. Zdejší orchestr (6 slabáčků vyjímaje) jest dobrý. Harfa nám též neschází; na ni hraje zde v orchestru výtečná harfenistka slečna Anna Dubcova (Dubez). Koncertním mistrem jest zde náš krajan E. Wirth. Mimo něho účinkují sebou v orchestru 4 Češi: A. Vítovský, A. Trola, A. Schoch a F. Blumentritt. F. B.

Z Paříže. (Výroba hudebních nástrojů. — Obraz Rossiniho od G. Doré. — Pozůstalá mše Rossiniho. — Nová opera.)

Ve Francii vyrábí se ročně za 11,380.850 franků (4½ millionů zl. r. č.) pian, pianin, klavírů; za 5,407.500 fr. (více než 2 mil. zl. r. č.) varhan; za 320.900 fr. smyčcových nástrojů; za 688.200 franků dřevěných dechových nástrojů; za 3,189.620 fr. dechových žestových nástrojů; za 1,284.703 fr. kolovrátků, kterýchžto posledních se větší část do ciziny vyváží. — Gustav Doré, jeden z nejgenialnějších malířů francouzských, dokončuje právě velký obraz „Rossini na úmrtním loži“. Nad poduškou spočívá genius harmonie; hlava Rossiniova je obklopena jakousi božskou září; ucho jeho naslouchá, jak se zdá, pozemské hudbě, co zatím slyší hlasy nebeské. Dojem, jenž působí obraz ten, je úchvatný. — Dne 28. února provozovala se v divadle italském poprvé pozůstalá mše od J. Rossiniho. Výsledek byl skvělý; neboť příjem obnášel 20.000 franků (8000 zl. r. č.) Dílo Rossiniho není sice jednotné, církevní indiferentism bije příliš do očí; avšak některé části mše, jako

Kyrie, Gloria a několik míst z Agnus Dei jsou velkolepé. Kyrie je pro 4 hlasy s průvodem orchestru a varhan; věta qui tollis peccata mundi pro 2 ženské hlasy dýchá hlubokou melancholií a celek ukončen je překrásnou fugou. Credo svědčí o nejkrásnější a nejposvátnější inspiraci Rossiniho. Slč. Krausova učinila v „Crucifixus“ pravé furore a část ta se musela opakovat. — V Strassburgu dávala se nová opera „Le roi des Aulnes“ (Král duchů), hudba od Strassburčana Webra, která došla příznivého výsledku.

Z Petrohradu 28. února. (Žádný hudební časopis. — Nová ruská opera. — Beseda na počest sv. Cyrila. — Italská opera. — Ant. Rubinstein. — Konservatoř. — 6. koncert hud. jednoty. — Paní Alexandrova.)

Na Rusi nevychází teď žádný časopis hudební z příčin velmi jasných. Hudebníci poněkud vážní, nejsou Rusové; nýbrž Němci, Francouzi a Vlachové. Ruští ale hudební spisovatelé se přidržují zásad novoněmecké školy; proto nemají žádných proroků zapotřebí! Sěrov jest Wagner; Kyj jest Schumann, Balakirev jest nihilist; Kašperov jest Verdi. — Co bude z mladé konservatorské školy (Čajkovský, Rybasov, Laroche, Siecke a t. d.) ještě se neví. — Glinka má sice mnoho napodobitelů, ale schází všem jeho veliký genius, jako na př. nebožtíku Dargomyžskému. Zajisté ale nebude to dlouho trvat a budeme mít časopis. Ještě ale nevíme, odkud se objeví člověk schopný, a nakladatel odvázný? Sěrov pokusil se před 2. roky; — ale on stojí příliš o samotě; nešlo to! Mínění všech novin a jednotlivých posuzovatelů o Nápravnikově opeře „Nižegorodci“ soustřeďuje se v tom: Škola dobrá, ale nic nového, unášejícího, jak by to zasloužil předmět sám. Effektní velmi však jest jedna scéna s kostelním zpěvem. Němci ji všichni chválí, Rusové všichni ji nechválí; tuze, výminky jsou malé. — Tyto dny dávali první operu Kuiovu *Ratkliff*, která se málo komu líbila, jestli novinám a vrstevníkům Nápravniko-Sěrovským věřit. Kuj jest rodem z Litvy Polák — Rus, recensent „Petěr. Věd.“ a antagonist Sěrova, Schumanna, veliký nepřítel Rubinsteina a zavrhovatel *přísného slohu*. Čajkovského opera v Moskvě *Vojevoda* se líbila velice. Čajkovský je žák zdejšího konservatoria (v skladbě) a nyní prof. skladby v Moskevské konservatoři. — Ve čtvrtek 25. února byla zde velká *beseda hudební* na památku sv. Kyrilla. Hráli 7. Synfonii Beethovena, 3 ouvertury: *Madridskou*, Glinkovu a Vojáčkovu ouverturu k *Zajaté*, pak mnoho samozpěvů a sborů. Mezi jinými: Husitskou, Složno, Kde domov můj, Naprej. Sál byl přeplněn. Výtěžek ve prospěch slovanského komitétu. — Na druhý den z rána v metropol. chrámě sv. Izáka byla velkolepá mše svatá s kázáním. Toto bylo arcit něco, čeho jsem zde ještě oviděl! Představte si Izácký chrám, v něm tři metropolity, tři arcibiskupy, pak ještě asi 30 jiných kněží různých stupňů, — hromada generalů a důstojníků, všechno v parádných uniformách, v zlatě a stříbře, celé hejno profesorů a spisovatelů a pak dam ve skvostách v chrámě, ostatek národa — ač okolo chrámu na tisíce. — Pak na amvoně (před oltářem) stála korouhev sv. Kyrilla, vedle ní slepec sedlák Širjajev, který ji dal shotovit. Kázání držel rektor theol. akademie p. Janyšev. Přiznávám se, že jsem slyšel poprvé něco podobného v chrámě. Škoda že nemohu řeč tu sdělit. O 2 hodinách sebrali jsme se v dvoraně naší Sixtinské kapely, bychom poslechli tento mohutný sbor cářský. A co jsme slyšeli? Zpíváno bylo s nejjemnější důkladností 7 církevních sborů a sice: Po *rozpěvu* řeckému, srbskému, bulharskému, kyjevskému a tak zvaném prostému. Ku konci zapěly *slávoslovie* (na 2 sbory) od Bortňanského, což také učinilo nejvyšší dojem na vybrané a v přehojném počtu shromážděné obecenstvo obou pohlaví. To bylo něco pro hudebníka zvláštního! Kdo se chce seznámit s církevní hudbou předešlých století, nech si koupí knihu „Církevní písně“ Razumovského, prof. konservatoře Moskevské. — Na večer bylo sezení slovanského komitétu. O velelajímavém tomto sezení budou psát jiné noviny, kterých se to týče, pročez mějte mne omluvena, že na tomto setrvám. — Tedy opět krok ku předu! — Vlaská opera ještě dva týdny zde zůstane, zpívá 5krát za týden při přeplněném domě. Lístek za

žádnou cenu nechce nikdo odstoupit! Onehdy při benefici Calzolariho prodávala se lože I. patra za 100 rublů a křeslo za 50! Patti všechny zblázní! — Za to byl Balakirevův koncert (6. Synf. Beethovena a Te deum Berlioza) v pravém smyslu slova *prázdný*. Slavnost sv. Kyrila byla skutečně nesmírně okázalá. Antonín Rubinstein uspořádal zde před nedávnem dva koncerty, jejichž čistý výnos obnášel 6400 rublů. Nuže není-li Petrohrad Mekkou pravých virtuosů? J. Maj. car Alexander II. znamenitý mecenáš umění, povolil zdejšímu konservatoriu 15000 rublů roční subvence. V 6. koncertu hud. jednoty (dne 13. února) provozovala se 4. synfonie od Rob. Schumanna. — Koncert pro housle od M. Brucha. — 2 epizody z „Fausta“ od F. Liszta a ouvertura k české opeře „Prodaná nevěsta“ od Bedř. Smetany, která se velice líbila. — V ruské opeře vystoupila dne 14. února pí. Aleksandrova, člen opery Moskevské, co Ludmila v Ruslanu a došla velmi příznivého úspěchu. H. V.

Z Moskvy. (Sokolovskij.)

Před nedávnem vrátil se sem slovutný kytarista K. D. Sokolovskij ze své umělecké cesty po Evropě a vystoupil zde v koncertu šlechtického klubu. Přednášel *allegro* ze zpěvohry „Puritáni“ — „Dumku“ ruský to nápěv a — karneval benátský od Ernsta.

Z Lipska. (Dr. Fr. Liszt. — Brožurka Rich. Wagnera.)

Před nedávnem prodlíval zde Fr. Liszt, jemuž se nabízí ředitelství zdejšího konservatoře, aby se s pány professory domluvil. Fr. Lisztovi jedná se o to, aby konservatoř zdejší do Výmaru přeložena byla a za tou příčinou vyjednával s těmi kterými professory. — Právě se tu vydává nejnovější brožurka Rich. Wagnera pod názvem „Židovstvo v hudbě“, jež psáno jest ve formě listu k jisté dámě. Richard Wagner hájí v ní své zásady.

Z Plzně. (První vystoupení p. Vávry a p. Severy.)

V neděli trhovou dávala se „Lukrecie“ s pohostinným vystoupením pp. *Vávry* v úloze Genara a *Severy* v úloze vévody. Mladistvý tenorista pan Vávra byl nejvíce podroben úzkosti prvního vystoupení, zmužil se však v druhém a třetím jednání ku podivu a podporován nevšedním hlasem a důkladnou znalostí své úlohy vyznamenal se v mnohém okamžení a zejména terzetto v druhém jednání nabylo jeho spolupůsobením nového lesku. Daleko ustálenějším zjevem je p. Severa. Zpěvem i hrou vládne více rozum i úmysl, líčit do podrobnosti. Je-li nepatrné distonování následkem křehkosti hlasu, anebo je-li oboje zároveň způsobeno nevyhnutelnou trémou prvního vystoupení, o tom nás poučí teprv k platnému úsudku vystoupení příští. Ve čtvrtek dne 25. m. m. opakován „Faust a Markétka“. Pan Vávra co Faust jevil v ohledu neohroženosti vystoupení na jevišti znamenitý pokrok. Ovšem tím objevily se teprv velké výhody a přednosti jeho hlasu a právě uměleckého zacházení s ním. Seznali jsme tu pěkné mezza voce, zvučný s prsním rejstříkem správně pojený falsett, účinnivé crescendo a mnohé znaky dobré školy a schopného učně. Že mu v rozvíjení těchto uměleckých prostředků překáželo často nepřiměřeně silné doprovázení, tím ať nedá se svést k neprospěšnému, ano ve věku tak mladistvém i pro hlas i pro ústroj dýchací přímo záhubný; raději promineme mu, když hlas jeho ještě nedostí zmužnělý, jemností svou někdy nevynikne nad průvod buď už skladatelem přeplněný, nebo vinou herců silný a drsný. V arii v 3. aktu a v poslední žalární scéně vzletným a vroucím svým zpěvem přímo uchvátil obecenstvo k bouřlivému projevení pochvaly, jež mu i jinak, zvláště z počátku k povzbuzení a z přesvědčení, že dočkáme se na p. Vávrovi umělce vynikajícího, hojně udílena byla. Plz. Nov.

Kronika zpěváckých spolků.

* *Karlínský „Slavoj“* uspořádal dne 28. února v sále u červené hvězdy koncert, jenž se potkal s velmi příznivým výsledkem, vynikaje rozmanitostí a dobrou volbouskladeb. Spolek ten má výdatné síly a znalého, obezřelého ředitele p. Bedř.

Zprávy.

Kirchnera a tu se nelze diviti, že veškeré sbory byly velmi správně a přesně ano i nuancovaně provedeny. To jmenovitě platí o Javůrkově sboru „Na Moravu“ a „Láska a réva“ od Mendelssohna. Pan Jandovský přednesl s chvalnou péčí fantasií „Othello“ od Ernsta a ochotnický orchestr symfonii od Mozarta. Na koncertu měli však slč. Charlotta Spannerova a p. ředitel Bedř. Kirchner lví podíl. Slč. *Spannerova*, kterou jsme v koncertě Malostranské Thalie a v Umělecké besedě slyšeli, zpívala, jsouc hned při vstoupení bouřlivým potleskem uvítána krásnou modlitbu z opery „Drahomíra“ od K. Šebora s náležitým výrazem, s něžností a vroucí oddaností, začez hojným potleskem odměněna byla. Pan řed. *Kirchner*, znám co skromný umělec, přednesl na harmonium fantasií na motivy „Afrikánky“ se skvělým výsledkem osvědčiv, že zná veškeré tajiny tohoto choulostivého nástroje. Mimo to přednesl s p. L. Scheinerem fantasií na motivy z „Hugenottů“ s uměleckým klidem a zápallem. Že se p. Kirchneru bouřlivé pochvaly dostalo, netřeba podotýkati. Pan Barcal, jenž měl zpívati, byl téhož dne a touž hodinu v divadle zaneprázdněn. Čácký „Slavoj“ může si gratulovat k tak obratnému řediteli, jako je pan Bedřich Kirchner.

—j.—

* *Smíchovský zpěv. spolek „Lukes“* odbýval v pondělí dne 1. března odpoledne valnou schůzi, již zahájil a řídil starosta p. Arnošt Želízko. Po přečtení a schválení protokolu minulá schůze sdělena jednatelská zpráva, z kteréž vyjímáme; V pravě minulém správním roce odbýval výbor mimo porady 16 schůzí a spolek uspořádal 14 veřejných produkcí. Z darů, jež dostalo se spolku, dlužno připomenouti: Od dam smíchovských prapor spolkový v ceně 500 zl., od p. Lukese 50 zl., od smíchovské záložny 50 zl. Pan Zubatý daroval sbory, paní Kohoutová pentli na prapor v ceně 38 zl. a p. Benke lýru na prapor. Spolek provozoval v celku 30 sborů, mezi nimiž nový sbor od ředitele svého p. Bergmanna „Pijanovo dědictví.“ Jednota čítá 78 členů a sice 25 výkonných, 58 přispívajících a 4 zakládající. Příjem obnášel v minulém roce 559 zl. 40 kr., vydání pak 570 zl. 14 kr. Spolek má 20 skladeb církevních a 98 rozličných, z nichž každé číslo obsahuje 4 až 5 sborů. R. 1868 přibylo 48 čísel. — Revisory účtů zvoleni pp. Votruba a Kubík. Starostou zvolen p. *Badotínský*, ředitelem p. *Bergman*, místoředitelem p. Karel Kučera. Pan Kučera děkoval se sice z hodnosti té, nicméně valná hromada resignaci jeho nepřijala, vyslovivši se v ten smysl, že jednohlasným zvolením podán mu byl důkaz, že členové dovedou oceniti velké zásluhy jeho o spolek. Do výboru zvoleni pp. Jindřich Blažka, Frant. Streit, Ferd. Drůbek, Rudolf Přibil, Václav Novopacký a A. Zubatý. Praporečnický zvoleni pp. Leopold Stropnický a Kubík. Po té svoláno dobrovolně odstoupivšímu p. Arnoštu Želízko, kterýž byl po tři nejtrudnější roky úřad ten s nevšední obětavostí zastával, třikrát bouřlivé „Sláva“ a uzavřeno, aby příští neděli dne 7. března dávana byla za vstupné operetka „Kvas krále Vondry.“ Po té schůze skončena. Dlužno ještě připomenouti, že před zahájením valné hromady zaslán byl českoslovanskému spolku „Vlastimilu“ v Drážďanech, jenž slavil právě pětileté trvání své, následující telegram: „Bratři! Šiřte slávu vlastní i za hranicemi. Dílu vašemu sláva!“ >

* *Horoměřický zpěv. spolek „Horymír“* odbýval dne 28. února b. r. u přítomnosti zástupce vládního komisaře c. k. četníka a 26 výkonných členů valnou schůzi. Zpráva jednatelská poukazuje, že mladistvý spolek tento zdárně zkvétá, čítaje nyní 42 výkonných, 4 zakládající a 16 přispívajících údů. Do výboru jednohlasně byli zvoleni pp. Julius Bunzel za předsedu, Alex. Kotler za místopředsedu, důstojný P. Frant. Matoušek farář v Ouněticích za ochrance, Jan Strebl za ředitele. Za jednatele zvolen Frant. Krotíl, za listovního a obřadníka p. Kar. Zettl, za účetního p. Jindř. Erben. Členové výboru jsou pp. Em. Steiner a Jan Štoček. Za revisory účtů zvoleni pp. Jos. Král a Frant. Kettner, za praporečnický pp. Jos. Černoš a Jos. Tůma. Všichni pánové hodnost tu přijali. Návrh p. Ant. Čáckého, aby se zakoupilo sborové cvičení od Jos. Drahorada pro každého výkon. členu, přijat jednohlasně. F. K.

České divadlo. 28. února: „*Jessonda*“ — 2. března: „*Faust a Markéta*“ — 4. března: „*Lucrezia Borgia*“ Velká opera ve dvou jednáních s předebrou, hudba od Donizettiho (nově studována); 7. března: „*Lucrezia Borgia*.“ — Byl v skutku již svrchovaný čas, abychom se rázně chopili genu u nás tak úplně zanedbaného, a přece velmi důležitého: totiž komické operetky. Česká zpěvohra vyšinula se za krátkou dobu nad svou německou sokyni, měli jsme již několik velkých původních oper — však dlouho nebylo nám možno, vykázati se třeba jen jedinou domácí operetkou neb fraškou se zpěvy, která by se obecenstvu místo Offenbachovských a jiných slátanin byla podati mohla. Zásahu prvního kroku na této zajisté vděčné dráze vydobyl si V. Blodek komponováním *Sabinova* textu: „*V studni*“, a nežádáme-li na tomto díle více než právem na jednoduché lehké operetce žádati smíme, musíme tento první krok nazvati rozhodně šťastným. Rozmarný obrázek z naivního života venkovského ilustruje zde hudba naveskrz příjemná a zajímavá, při tom solidní a svědomitá, nezřídka (zvláště v komických partiích) velmi charakteristická, ačkoliv někdy ne příliš originální. Neboť vlivy nejrůznějších směrů a vzorů prozrazují se v přemnohých motivech tak patrně, že jimi jen theoreticky vzdělaný a obratný skladatel jako Blodek dociliti mohl jakéhosi jednotného dojmu. Overtura jest velmi melodická a velmi krásně instrumentovaná — vůbec spočívá jedna z nejpřednějších zásluh této operetky v instrumentaci — avšak její rozměr zdá se nám pro malou jednoaktovou operetku příliš velkolepým. Že se Blodek snažil, podati nám „*V studni*“ beze vsí prosy, jest nejen úplně, nepodmíněné chvály, ale i co možná nejhojnějšího následování hodno; neboť i při nejduchaplnějších přechodech nelze úplně vyhladiti nemilou dvojjazyčnost prosté řeči a zpěvu, illusi více méně rušící. Úloha, vymísiti z malé komické operetky všechnu prosu, není snadná; neboť jest se zde co střežiti příliš rozvláčných a těžkých recitativů neméně než příliš nahromaděných kantilen. V celku dovedl se skladatel velmi šťastně vystříci obou těchto nesnází; jen na začátku, hlavně v druhém výstupu, zdá se nám, že utíkáje před Scyllou — recitativem obětí se stal Charybdy — kantileny; zde mohla se totiž podati exposice děje, která budiž raději kratší než delší, docela dobře jedním recitativem a jedním duettem, nebylo k tomu zapotřebí celé řady krátkých duettů a ariet (o sobě třeba na mnoze velmi pěkných), tak že pouhá exposice zaujímá více než třetinu celé operetky. Nesmíme ovšem tajiti, že část této viny spadá i na text — ostatně šťastně sestavený — jenž by právě tyto sceny neměl tak rozprádati. Národní ráz jest v některých momentech, zvláště ve velké části ouvertury nepopíratelný, v celku ale s ním patrně zápasí mnohý jiný, cizí živel. Než při všech těchto větších menších vadách, jež jsme zde přimě vytknuli, zůstane „*V studni*“ přece operetkou, ku které si směle gratulovati můžeme; jest rozhodně mnohem lepší, nežli skoro všechny podobné cizí plody našemu jevišti a obecenstvu vnucené a zasloužená její oblíbenost přispěje bohdá k čilejšímu ruchu též v tomto oboru našeho umění. Obsazení a provedení jest dostatečně známo. — Nenechá se upříti, že náš repertoar měl až do posledních dnů velkou mezeru; vlašská a francouzská hudba těší se velké přízni u našeho obecenstva, Donizetti, Verdi, Bellini, Rossini, Auber, Meyerbeer, Halevy, Gounod a j. jsou vítání hosté, též Mozart jest u nás zastoupen několika operami, Gluck dvěma, — však německá škola, Beethovenem a Weebrem počínající zanedbávala se skoro systematicky. Weebrov „*Střelec kouzelník*“ dáva se za dlouhý čas sotva jednou, Flotova do této specificky německé školy nepočítáme, co jsme ještě snad měli (jako neblahou ovšem „*Cikánku*“ Balfeho) zmizelo, a representace celé „*německé školy*“ obmezuje se —

několika zřídka dávanými komickými zpěvohrami. Považujeme tudíž první provozování *Spohrovy „Jessondy“* za velkou zásluhu o nutnou všestrannost a nepředpojatost vkusu našeho obecenstva, dosavád příliš na italskou a francouzskou hudbu přivyklého, a to tím více, jelikož „Jessonda“ sama, vynikajíc svou uměleckou cenou daleko nad mnohé dílo, velmi příznivě přijaté (jako ku př. „Maškarní ples“), i z ohledu čistě estetického repertoire náš rozhodně obohacuje. Neboť hudba Spohrova má za hlavní své přednosti zajisté ušlechtilost a eleganci melodií a přísnou, vzornou skladbu; při tom líčí na mnoze celou atmosféru situace překvapně věrně a kde toho zapotřebí, dovede i živostí dramatickou a pathetickým důrazem vyniknouti. Všechny tyto vlastnosti se nejskvěleji jeví v přerokošném 2. jedn., v němž i hlavní vada tohoto díla, jakási sdřevěnělá manýra ve formální části partitury, nejméně překáží. „Jessonda“ dávala se poprvé 26. února ve prospěch pana Lva s rozhodným úspěchem. Obsazení jest věru skvělé — a tudíž provedení výtečné; nejznamenitější síly naše: p. *Ress-Blažková* (Jessonda), p. *Benevic-Miková* (Amazili), pánové *Paleček* (Dandau), *Lukes* (Nadori) a *Lev* (Tristan) přispívají k harmonickému provedení celku vzorným způsobem. Potlesk, jímž p. beneficiant byl přijat, trval několik minut a opakoval se opět bouřlivě po první jeho arii, již zpíval vsutku s velkou bravurou, což tím většího uvážení zasluhuje, jelikož hudba (zvláště koloratura) houslisty Spohra se velmi nesnadně zpívá. I ostatní svou úlohu provedl p. Lev co do zpěvu výtečně; litujeme jen, že šablonovitá jeho hra si vydobyla jakéhosi historického práva, jehož se nijak odřeknouti nechce; upozorníme zde jen na první jeho arii, již svému příteli Pedro Lopezovi (p. *Šebesta*) jsa od něho tázán, sděluje svůj osud; není to tedy žádný monolog, jenž by se měl zpívati — obecenstvu mezi tím, co se Pedro po jevišti prochází, nýbrž část dialogu mezi oběma. Jako p. Lev, vydobyli si i všichni ostatní spoluúčinkující hlučného uznání; nejvíce se líbil půvabný duett s růžemi v 2. jedn. Celé představení bylo velmi precísní, úprava slušná, a jsme přesvědčeni, že i personal i obecenstvo se brzo se Spohrovou hudbou tak spráteli, že se stane „Jessonda“ oblíbeným repertoírním kusem. Pan kapelník Smetana řídil operu. — Vším právem oblíbená sl. *Rückaufova* se s obecenstvem rozloučila co „*Markétka*“ v Gounodově opeře. Pochybujeme — ačkoliv bychom si toho přáli — že se podaří, nahraditi slečnu úplně ve všech jejích úlohách, a právě proto litujeme, že poslední dojem nebyl tak příznivý, jak býti měl a mohl. Markéta jest úlohou pro první dramatickou sílu, zároveň i znamenitou koloraturou vládnoucí, a proto nemůžeme s volbou tohoto posledního vystoupení nikterak souhlasiti; sl. *Rückaufova* umí mnohou jinou úlohu výborně provést, kdežto její „*Markéta*“ přece úplně uspokojiti nemůže; připomínáme zde jen na arii před zrcadlem v zahradní scéně. V celku bylo představení velmi precísní, souhra výtečná, zvláště p. *Paleček* měl velmi šťastný den, tak že jeho „*Mefisto*“ — i v opeře samé nejzdařilejší úloha — si palmu zasloužil. Těž p. *Lukes* byl zvláště z počátku disponován, jako zřídka. Ostatně jest všechno dostatečně povědomé, Valentina zpíval p. *Šebesta*. Co do úpravy zmíníme se jen o osudném měsíci, jenž by se v zahradní scéně lépe za kulisy schovati měl, aby nebylo viděti tajemnou ruku prosaickeou lampou manipulující. — 4. března vystoupil konečně toužebně očekávaný nový tenorista, p. *Souček* co Gennaro v „*Lukrezii Borgii*.“ Hlas jeho jest velmi pěkný — ačkoliv z nedostatku školy jím ještě neumí náležitě nakládati — a vyznamenává se stránkou pro tenoristu nejdůležitější: totiž vzácnou výškou, zároveň silnou, snadnou a příjemnou; p. *Souček* zpíval hned po prvé dosti korektně a osvědčil již v druhém představení „*Lucrezie*“ — v neděli — jakýsi pokrok i ve zpěvu i ve hře, jenž ovšem na polo přičísti sluší rozhodně příznivému — ano nadšenému — prvnímu přijetí se strany obecenstva, divadlo věru více než přeplňujícího, na polo však zajisté i jeho vlastní spůsobu-

losti. Můžeme tudíž pana *Součka* uvítati co dobrou akvisicí, a přejeme si jen, aby mezi tím, co se bude ještě učiti (hlavně tvoření tonu plným prsním hlasem mu schází) nebyl maltretován laciným paradováním v italských operách, kterýmžto oblíbeným zvykem se již mnohý tenorista docela zkalil; pro získání divadelní rutiny postačí prozatím úplně menší úlohy, které mu neubírají času k nutným jeho studiím. Celé představení této nově studované opery bylo velmi zdařilé, p. *Ress-Blažková* a p. *Lev* provedli své úlohy jako vždy velmi efektně, sl. *Hanušova* zpívala „*Orsino*“ a přičinila se snažně, seč jsou její síly, pro tak nesnadnou úlohu dosaváde ovšem ještě nevystačující. Zpěvohru řídil kapelník p. *Čech*. — O. H.

* O mnohoslibném tomto tenoru podáváme zde i hlasy jiných novin. *Referent časopisu „Correspondenz“* píše o *Součkovi*: První vystoupení nadějného umělce vypadlo všestranně skvěle. Hlas zněl vzdor velké rozpačitosti, která sprovází první divadelní vystoupení, plně, jasně, jevíc značný objem, snadnou utěšenou výšku, a pěknou vyrovnanost. Jelikož i jeho zevnějšek a chování svědčilo o přirozeném divadelním nadání, může se as bouřlivá pochvala, která se dostala pauu *Juliu Součkovi*, vykládati za příznivou dobrozvěst k jeho nové dráze. — *Referent Našich listů* píše: Z kritického stanoviska je nám arciť prozatím jen hleděti k neobyčejnému hlasu, upomínajícímu zvláště ve vysoké poloze aa hlas *Reichlův*, když byl tento v nejkrasší své periodě, poněkud také na *Stégrův*. Je to skvostný material, jehožto zkapitalisování arci teprv závisí na dalším směru, jakým se bude bráti p. *Souček* k zdokonalení svému. Jakkoliv hlas plnozvučnosti, dostatečné lahody a nemalého objemu již přírodou v sobě chová, nastává nyní teprv potřeba, aby byl školou avšak šetrnou a povážnou k ideálním účelům umění upraven a zušlechtěn. Intonace je čistá a korektní, což ukazuje na dostatečné a jinak nevyhnutelné předběžné vzdělání hudební, taktéž je vokalisace jasná a srozumitelná, deklamace však často ještě naivní atd. Red.

* *Operní repertoír českého divadla*. 11. března: Opera „*Maškarní ples*“. — 13. března: nová zpěvohra „*Zajatá*“ (poprvé) od našeho rodáka, p. *Hynka Vojáčka* v Petrohradě, skladatele o český sborový zpěv velmi zasloužilého. — 14. března: opera „*Norma*“. — 16. března: opera „*Troubadour*“ (první vystoupení tenoristy p. *Gerbiče*). — 19. zpěvohra „*Zajatá*“ od *H. Vojáčka*. — 21. března: opera „*Husitská nevěsta*“ od *K. Šebora*. „*Žádný muž a tolik děvčat*“ s novým programem. (Benef. p. *Sáka*.)

Koncerty: 24. února: *Akademie spisovatele K. Petroviče*; — 27. února druhý koncert sl. *Pauliny Fichtnerové*, pianistky z *Vidně*; — 28. února: koncert ve prospěch nadace *Škuherského*; — 6. března: koncert ve prospěch *Krombholzova nadání pro nemocné studující*. První z těchto produkcí nebyla hudební svou částí vlastně ničím jiným, než obyčejnou salonní zábavou; jedině druhý koncert pro housle od *Molliques* a panem *Rappoldim* se známou bravurou a elegancí přednesený povznesl se na výši úplně koncertní. Sl. *Lauterbachová*, sl. *Brennerová* a p. *Eckhardt* zpívali (mimo známou arii z „*Figarovy svadby*“, již sl. *Lauterbachová* velmi korektně provedla) jen písně a sice se značným úspěchem; p. *Eckhardt* neměl by ale zapomínati, že se v malém sále konviktském nesmí tak silně zpívati jako ve velkém divadle. — Pianistka sl. *Pollaková* přispěla dvěma zdařile podanými salonními skladbami (od *Henselta* a *Chopina*). — I druhým svým koncertem osvědčila se sl. *Fichtnerová* co výborná komorní pianistka, jejíž vytříbený umělecký vkus se již v programu jeví. *Es dur*-quintet, hudební povahu *Schumanovu* co možná nejvšestranněji znázorňující a nejrůznější její stránky — od svěží pružnosti elegantních myšlének až k romanticky půvabnému snění a dumání — přece v jeden lahodný celek spojující, zahájil koncert velmi šťastně. A volbou tou zavděčila se koncertistka tím více, jelikož hlavně pro obě housle dovedla získati dvě z nejprvnějších sil: pp. prof. *Benevice* a kapelníka *Rappoldi-ho*; koncertní mistr pan *Brandt* hrál violu, p. prof. *Hegenbart* violoncell, koncertistka sama piano.

Provedení bylo výtečné a setkalo se s velmi animovaným potleskem ne sice přečetného ale vybraného obecenstva. Melodický tok Beethovenovy sonaty do D-dur (op. 10. č. 3) není navěsť tak nepřetržitý, aby bez důkladného prostudování skladby a bez jaksi živé fantazie podati se mohla docela jednotně a harmonicky; tuto obtíž překonala sl. *Fichtnerová* v skutku z největší části, a jen zde onde mohlo býti některé místo jasnější a určitější. Vůbec zdá se nám, že jest slečně hudba Schumannova příbuznější než Beethovenova. I technikou i jemným přednesem vynikla koncertistka ještě v posledních číslech programu: v 2. čísle Schumanových „*Dauidsbüdler-tänze*“, v Schubertově *As-dur* Impromptu a v Chopinově velkém *As-dur* polonézu. P. *Rappoldi* hrál *Andante* (A-dur) od Spohra a preludium a fugu do C-dur od J. Š. Bacha, oboje výtečně. Konečně poznali jsme velmi nadějnou zpěvačku, jejíž první — z počátku ovšem poněkud nesmělé — vystoupení prozrazuje krásný hlas a dobrou školu; byla to sl. *Paroubková*, jejíž jedna česká píseň a dvě německé hlučného pochválení došly. Není pochybnosti, že nadějně této pěvkyni při pilných studiích a výtečné metodě pěvecké kyne velmi pěkná budoucnost jmenovitě na jevišti, pro něž její příjemný zevnějšek výborně se hodí. Celý tento koncert mohl se všim právem nazvati uměleckým požitkem. — Následující dvě velké produkce patří do oné nešťastné kategorie „dobročinných koncertů“, při nichž hlavní věci jest — a býti musí — peněžitý výtěžek, tak že hlediště čistě umělecké obyčejně místa svého nalezá teprve — „post nummos.“ *Koncert ve prospěch nadace Skuherského* má hlavní svou zásluhu v tom, že nám přece jednou zase předvedl velkou skladbu orchestrální: *Beethovenovu čtvrtou symfonii* (B-dur), svým idyllickým nádechem — při vši velkoleposti — neodolatelně vábící, již orchestr českého divadla ku podivu rychle nastudoval a řízením pana kapelníka Smetany skvěle provedl. Posledním číslem programu byla roztomilá ouvertura k „*Prodané nevěstě*“ od Smetany; skladbu tu ocenili jsme již na jiném místě, zde podotýkáme pouze, že v sále Žofinském sice mocněji působí, než v těsném prozatimném divadélku, že by ale ještě více působila, kdyby se orchestr více sesílil. P. *Paleček* získal si Rafaelovým recitativem a arií ze „*Stvoření světa*“ neméně jednohlasné zasloužené chvály než „*Hlahol*“ Smetanovou krásnou „*Rolnickou*.“ Vyjme-li se česká deklamace slečny *Zeiske-ové* (rozhodně lepší než německá), tvoří ostatní čísla programu více méně patrné *decrecendo* co do své umělecké ceny. Slečna *Jiřikovská* přednesla slušně dvě skladby Seelingovy („*Loreley*“ a „*Allegro*“), pan *Jandovský*, mladý to a dosti cvičený houslista, Ernstovu fantazii „*Othello*“, jejíž obtíže však síly jeho převyšovati se zdají. O jistých písních nezminíme se raději. Žofinský sál byl přeplněn. — V koncertu pro nadání *Krombholzovo* slyšeli jsme též tři orchestrální skladby, z nichž se ovšem žádná s Beethovenovou symfonií porovnávatí nenechá; byly to známé ouvertury ku Spohrově „*Jessondě*“ a Mendelssohnovým „*Hebridám*“ a první oddělení vojenského koncertu od Lipinského, v němž p. *Rappoldi* houslové solo brilantně zahrál. Ostatní program čítal neméně než *sedm* zpěvů s průvodem piana, z nichž ovšem jeden odpadnouti musel následkem odřeknutí paní *Perehonové*. Pan *Paleček* zpíval sám píseň „*Já pomním krásné okamžení*“ a s paní *Marthou Procházkovou*, která svým sympathickým hlasem přednesla Pivodovu „*Na vysosti hvězdy svítí*“ a Schumannovu „*Er, der Herlichste von allen*“, dvojzpěv pro sopran a bass „*Večerní ticho*“, — a sice s nemalým úspěchem. Sl. *Amanová* nemohla nás zpěvem svým nikterak povznésti; jednodušší píseň Schubertova „*meine Ruh' ist hin*“ podařila se jí lépe než arie z „*Roberta*.“ Hra slečny *Pollakové* jest sice velmi korrektní, nemá ale dosti ohně k dokonalému přednesení Lisztovy fantazie z „*Proroka*“, která mimo to i v technickém

ohledu všeliké překážky chová, s nimiž slečně ještě zápasiti jest. Paní *Sklenářová-Malá* dojala obecenstvo něžným přednesením Erbenovy „*Vrby*“, p. *Kühns* deklamoval velmi živě Löwensteinovu báseň „*Elfenwirthschaft*.“ Přičítáme to hlavně jednotvárnosti programu, že obecenstvo nebylo příliš animované; návštěva nebyla tak velká, jak toho účel zasluhoval.

O. H.

* *O divadelním představení*, jež bude uspořádáno dne 14. dubna ve prospěch jednoty svatovítské, provedena bude jedna činohra Lessingova a první jednání Smetanovy zpěvohry „*Prodaná nevěsta*“. Mimo to provedeno bude pět živých obrazů, jež uspořádají malíři p. Lhota, Wachsmann a Barvítius. Výbor pozval už mnoho šlechticů a dam z měšťanských rodin pražských k spoluúčinkování. Řízení hudební části svěřeno jest p. Bedř. Smetanovi a Ferd. Hellerovi. V pondělí dne 1. břez. odbývala se první zkouška k provedení „*Prodané nevěsty*.“

* *Zdejší německá opera* ztratí okrasu svou — výtečnou zpěvačku paní *Huttary-Polákovou*, anto její manžel pan Polák velkostatek v jižních Čechách zakoupil, a ji déle u divadla ponechati nechce.

* *Koncertisté neb solisté ve zpěvu*, kteří vystoupiti hodlají v koncertech oratorní jednoty v Augspurku, necht se písemně přihlásiti ke kapelníku H. M. Schletterer-ovi a udají svůj repertoar a výminky, pod jakými by vystoupiti chtěli.

* *Slč. Mary Krebsová*, duchaplná pianistka, uspořádá dnes (10. března) samostatný svůj koncert, v němž její matinka, dvorní pěvkyně saská, paní Krebs-Michalesi, rodilá to Pražanka, a pan Benevic účinkovati budou.

* *Slč. Vilemína Čermáková* dává dnes (10. března) ve Vídni v malém sále redutním první svůj koncert. Doufáme, že roztomilá ta umělkyně od slovanského obecenstva vlídně přijata bude.

* *Slč. Matilda Zavrtaľova*, výtečná primadonna opery Padovské, engažována jest nyní u divadla v Cosenze.

* *Slč. Vizjádova*, Horvátka a primadonna opery v Bukarešti, povolána jest od slavnostního komitě do Záhřebu, aby tam účinkovala zpěvem za přítomnosti J. M. císaře Frant. Josefa. Slč. Vizjádova obrala si k svému příjmu dne 10. února Meyerbeerovy „*Hugenotty*“ a byla od Bukareštského obecenstva jmenovitě po duettu s Marcellem a duettu s Raoulem (4. dějství) mnohokrát volána a pochvalou obsypána. Slč. Vizjádova obdržela téhož večera dva věnce, více kytic, mnohé jiné drahocenné dary, mezi jinými jeden od knížete Karla, vladaře Rumunského.

* *Slč. Berta Grossmannova*, žákyně Appéova ve zpěvu, zemřela před nedávnem ve svém rodišti Sobotce. Slč. Grossmannova byla naposled engažována v Gdánsku (Danzig).

* *Pan Frant. Holub*, býv. dvorní virtuos a velmi oblíbený kapelník v Rusi, pak učitelové pp. Chlum, Potůček, Streit a Drůbek, uspořádali 24. února v Smíchovské besedě hudební zábavu, v níž provedeny byly precisně některé ouvertury pro smyčcové nástroje.

* *Pan Alfred Grünfeld*, Pražan a žák klavírního ústavu Kullákova v Berlíně, měl před nedávnem příležitost, hráti ve Výmaru u přítomnosti Dra. Fr. Liszta. Přednos páně Grünfeldův překvapil nemálo Liszta, jenž políbiv ho, velmi lichotivě se o jeho hře vyslovil a mu věštil skvělou budoucnost.

* *Uprázdňená místa hudebnická*. Při děkanském chrámě v Táboře uprázdnilo se místo varhaníka, s nímž jest spojeno roční služné 250 zl. Žádosti kolkované a opatřené vysvědčeními o theoretickém hudebním vzdělání a praktickém účinkování v hudbě vůbec, buďtež podány u městské rady v Táboře nejdéle do 31. března 1869. — Místo druhého cellisty uprázdněno jest u Curišského orchestru „*Tonhalle*“. Uchazeči necht se obrátiti písemně k řediteli orchestru p. Fr. Hegar-ovi v Curichu (Zürich).

Listárna. Panu A. H. v S....: Přijde ještě 1 zl. 20 kr. a budete na celý rok předplacen.